

Servei de Biblioteques i Documentació
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

En aquest darrer número del TEch, a més de destacar la subscripció a les revistes de l'editorial Blackwell, trobareu informació sobre l'accés a nous continguts des del Web of Knowledge (WOK) i un breu resum sobre el III Workshop REBIUN que va tenir lloc a la UPC i on es van analitzar els canvis que s'estan produint en la comunicació científica.

El Servei de Biblioteques agrairà rebre comentaris i reflexions sobre els continguts d'aquest nou TEch.

Subscripció a les revistes electròniques de l'editorial Blackwell Publishing

Blackwell Publishing és una editorial científica que publica més de 600 revistes electròniques de temàtica multidisciplinària.

Mitjançant el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC), aquesta editorial proposa una oferta molt innovadora, que suposa una oportunitat perquè les universitats catalanes experimentin un nou model editorial: les biblioteques podran decidir a quines

revistes electròniques es volen subscriure, basant-se en l'ús que n'hagin fet durant l'any anterior.

Per tal de saber quins títols se subscriuran per al període 2005-2007, durant tot l'any 2004 les universitats catalanes tindran accés a la totalitat de títols d'aquesta editorial. En funció de les estadístiques d'ús obtingudes, es farà una selecció de les revistes que se subscriuran l'any 2005. Anualment, i seguint aquest

mateix sistema, se subscriuran a les col·leccions per als anys 2006 i 2007.

La cobertura cronològica d'aquestes revistes és de l'any 1997 en endavant. Les revistes són multidisciplinàries i abasten diverses àrees polítècniques, com ara: Enginyeria, Informàtica, Matemàtiques i estadística, Ciències de la terra, Economia, Enginyeria agroalimentària i Medi ambient, entre altres. A més, Blackwell permet l'ús de les seves revistes per incloure'n els

continguts en dossiers electrònics.

Actualment, la UPC ja pot accedir al text complet de les revistes d'aquesta editorial. Del llistat consultable a través del web, els títols disponibles en text complet són els que tenen un símbol verd situat a l'esquerra:

<http://www.blackwell-synergy.com>

Alguns títols representatius de Blackwell a Bibliotècnica

<http://www.blackwell-synergy.com>

Enginyeria electrònica i telecomunicacions

- Imaging Decisions MRI
- Transactions in GIS

Enginyeria informàtica

- Computational intelligence
- Expert Systems
- Information systems journal

Enginyeria civil

- Computer-Aided Civil and Infrastructure Engineering
- European journal of soil science
- Lakes and Reservoirs: Research and Management

Urbanisme

- International journal of urban and regional research
- Journal of Urban Affairs

Arquitectura

- Indoor Air

Enginyeria dels materials

- Fatigue Fracture of Engineering Materials and Structures

Enginyeria química

- European Journal of Biochemistry
- Pigment Cell Research

Energies

- Natural Resources Forum

Enginyeria mecànica

- Geofluids

Economia i organització d'empreses

- Decision Sciences Journal of Innovative Education
- Journal of Accounting Research
- Journal of Management Studies
- Review of International Economics

Matemàtiques i estadística

- Journal of the Royal Statistical Society Series A, B i C
- Scandinavian journal of statistics

Nàutica

- Marine Ecology

Ciències de la visió

- Ophthalmic and Physiological Optics

Enginyeria agroalimentària

- Agricultural and Forest Entomology
- Journal of Agronomy and Crop Science

Medi ambient

- Astronomy and Geophysics
- Geology today
- Restoration ecology

Desenvolupament sostenible

- Development and Change
- Global Networks

Bibliotècnica per matèries bibliotecnica.upc.es/acmat/

Recursos d'informació en Enginyeria dels materials

A *Bibliotècnica per matèries* els membres de la comunitat universitària de la UPC poden accedir fàcilment a informació especialitzada en l'àmbit de l'Enginyeria dels materials. Els recursos electrònics disponibles estan organitzats jeràrquicament, de manera que és possible l'accés dels continguts del més general al més específic, en funció del grau de coneixement que l'usuari tingui del tema, o de les seves necessitats d'informació.

Sota l'encapçalament d'Enginyeria dels materials hi ha els recursos indexats per diferents matèries. El signe + situat al costat de la matèria indica que es pot desplegar un tercer nivell d'informació més específic. Per exemple, si en l'àmbit de l'assaig de materials es necessita accedir a informació més concreta, en un tercer nivell es poden trobar recursos d'informació sobre els diferents tipus d'assaigs: assaigs químics, assaigs mecànics, de fractura, de corrosió, etc. El nombre de recursos serà més reduït i, alhora, més específic.

Des de la matèria Enginyeria dels materials es pot accedir a 29 títols de revistes electròniques, 13 bases de dades, 11 recursos web, així com a llibres electrònics.

Revistes electròniques

Alguns dels títols de les revistes sobre la ciència dels materials que hi ha a Bibliotècnica presenten una posició

destacada dintre del rànquing del factor d'impacte establert al Journal Citation Reports d'ISI (Institute for Scientific Information), edició del 2002. Per exemple, la revista *Biomaterials* ocupa el primer lloc del rànquing dintre de la matèria "Materials Science, Biomaterials", amb un factor d'impacte de 3.008 i un total de 9.249 citacions rebudes durant l'any 2002. Es pot consultar aquesta base de dades des de Bibliotècnica:

<http://bibliotecnica.upc.es/bbdades/>

Algunes de les revistes sobre la ciència dels materials que hi ha a Bibliotècnica presenten una posició destacada dintre del rànquing del factor d'impacte establert al Journal Citation Reports

Bases de dades

Les bases de dades bibliogràfiques representen una excel·lent font d'informació permanentment actualitzada. Algunes ofereixen la informació en text complet, mentre que d'altres donen únicament les referències bibliogràfiques i un abstract o resum. Per a temes

relacionats amb l'Enginyeria dels materials es poden consultar, entre altres, les següents bases de dades:

- **Science Direct.** Darrerament s'ha signat la subscripció que permet l'accés a més de 1.700 títols de revistes d'Elsevier en text complet des del 1999, o des del 1996 si pertanyen a altres editorials.
- **ISI Web of Knowledge.** Aquesta plataforma de l'Institute for Scientific Information dona accés a diferents bases de dades, consultables de forma individual o conjuntament gràcies a l'opció "search-crossing". Són:
  - ISI Web of Science;
  - Current Contents Connect (sumaris de revistes per especialitats);
  - ISI Proceedings (actes de congressos, simposis, tallers, etc.);
  - ISI Essential Indicators (presentació gràfica de dades estadístiques sobre l'estat actual de la ciència i la seva evolució);
  - Journal Citation Reports (rànquing de les millors publicacions dintre d'una àrea temàtica),
  - i darrerament també es disposa d'accés a Derwent Innovations Index, sobre patents.
- **Medline,** que és la base de dades més important del món en literatura biomèdica, és també especialment interessant per obtenir informació relativa als biomaterials.

- **Compendex,** també inclou informació d'aquesta temàtica.

A més, el Servei de Biblioteques també té accés a diverses bases de dades de Dialog, la consulta de les quals les realitzen els bibliotecaris responsables de cada anella temàtica després d'entrevistar-se amb el docent o investigador, atès que l'accés és restringit. En el cas de l'Enginyeria dels materials es disposa de l'opció de consultar, entre altres, les següents bases de dades:

- **Rapra: Rubber and Plastics,** especialitzada en cautxú, plàstics i compostos polimèrics.
- **Materials Safety Datasheets,** que ofereix informació sobre substàncies químiques des del vessant de la manipulació i de la seguretat.
- **Weldasearch,** per a temes relacionats amb la soldadura i altres processos dins la metal·lúrgia.
- **World Surface Coating Abstracts,** que proporciona informació sobre pigments, pintures, tints i adhesius.

Finalment, si es vol obtenir alguna normativa tècnica de l'**ASTM Standards** (American Society for Testing and Materials) sobre diferents tipus de materials, es pot fer la consulta des de la BRGF i, des d'altres campus, a través del Servei d'Obtenció de Documents de qualsevol biblioteca de la UPC.

Workshop sobre els canvis en el sistema de comunicació científica

El 7, 8 i 9 d'octubre va tenir lloc a la UPC el III Workshop REBIUN. Sota el títol "La Biblioteca Digital i la Nova Comunicació Científica", aquest Workshop, organitzat per REBIUN (Red de Bibliotecas Universitarias) i el Servei de Biblioteques i Documentació, va servir de marc per compartir coneixements entorn de l'evolució dels models de gestió de les revistes científiques, i les noves formes de comunicació basades en les TIC i Internet.

És evident que elements com les tecnologies de la informació i Internet estan modificant els circuits i pràctiques associats a la comunicació i la publicació científica i, en conseqüència, el rol de tots els seus protagonistes: investigadors i professors, universitats i institucions científiques, bibliotecaris, informàtics, editors i, lògicament, lectors. En aquest entorn, per què es parla de crisi de la comunicació científica? Com es comuniquen actualment els científics, i com ho faran en un futur? Quines són les noves vies per publicar nous coneixements? La comunicació estarà a l'abast de tothom, o l'accés serà restringit als usuaris de les institucions amb més recursos, que encara poden continuar adquirint revistes científiques a uns preus totalment abusius? El cicle de comunicació té en compte la potencialitat de les biblioteques digitals? Totes aquestes qüestions que centren el debat entorn dels canvis en el sistema de comunicació científica es van debatre durant el desenvolupament del Workshop.

La conferència inaugural va ser impartida per Jean-Claude Guéron, professor de la Universitat de Montreal (Canadà) i un dels principals impulsors de la Budapest Open

Access Initiative iniciativa (BOAI). Guéron va fer una anàlisi exhaustiva de la situació actual de la comunicació científica i va destacar el fet que actualment només "una part" de la informació es distribueix a "una part" de la comunitat mundial, de manera que s'ha arribat a la paradoxa que els qui produeixen la informació, finançada sovint amb diner públic (universitats i institucions científiques), són també els qui la consumeixen i la paguen. L'actual sistema està mantingut per una petita elit de científics, emparats per mitjans financers, i afavorit per persones que busquen obtenir guanys en la indústria editorial. Tot i aquesta situació, Guéron va comentar que s'estan produint canvis importants que permeten apropar-se a una situació ideal per a la comunicació científica en la qual tothom, independentment de si es troba

S'ha arribat a la paradoxa que els qui produeixen la informació, finançada sovint amb diner públic, són també els qui la consumeixen i la paguen

en una institució rica o pobra, independentment de si viu en un país ric o pobre, pot accedir a la informació científica. El detonant d'aquest canvi han estat diferents iniciatives a escala mundial, com la Budapest Open Access Initiative (BOAI) <<http://www.soros.org/openaccess/>>, que reclamen l'accés lliure a la producció

científica mundial. Amb tot, és imprescindible que els governs, les universitats i les institucions de recerca creïn i mantinguin arxius oberts, no només accessibles per a la mateixa comunitat, sinó interconnectats, interoperatius, per aconseguir que en un futur tothom pugui

Diferents iniciatives a escala mundial reclamen i treballen per l'accés lliure a la producció científica mundial

accedir a la totalitat de la informació científica i tècnica que es produeix arreu del món.

Una altra iniciativa que marca la tendència cap a un futur "obert" i que està rebent el suport de moltes institucions i agents implicats en la comunicació científica, és SPARC (Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition) <<http://www.arl.org/sparc/>>, que forma part de l'Open Society Institute (OSI) <<http://www.soros.org/openaccess/>>.

David C. Prosser, director de SPARC a Europa, va descriure diferents iniciatives encaminades a afavorir el lliure accés a la producció científica, sobretot abaratint-ne els costos o eliminant-los. Hi ha dues estratègies complementàries a seguir: d'una banda, el self-archiving (autoarxiu), és a dir, que els investigadors dipositen els seus articles revisats en arxius electrònics oberts que segueixin els estàndards OAI (Open Archives Initiative), i, de l'altra, l'open-access journals (revistes d'accés

obert), que suposa que les revistes abarateixin les subscripcions o quotes per a l'accés i, a més, busquin altres vies per consolidar la revisió i la posterior publicació dels treballs. En aquest nou entorn, el paper que han d'assumir les biblioteques és el de col·laborar activament en la creació i manteniment de repositoris institucionals, ajudar els investigadors a dipositar els articles (ja siguin nous o antics) en repositoris oberts, i difondre les "revistes obertes" de la institució a altres biblioteques, a tots els lectors potencials i a possibles fonts de finançament.

En el Workshop també es van tractar qüestions tècniques. Christopher Gutteridge, informàtic de la Universitat de Southampton (Regne Unit), va explicar en la seva conferència alguns aspectes de l'Open Archives Initiative (OAI) <<http://www.openarchives.org/>>, que desenvolupa i promou estàndards d'interoperabilitat per facilitar l'accés a arxius de publicacions electròniques (eprints) i per, en definitiva, incrementar la disponibilitat de les publicacions científiques. Actualment, es troben disponibles una sèrie de programes, de codi obert i lliure, per a la publicació i dipòsit d'arxius digitals, que permeten a qualsevol institució crear els seus propis repositoris de literatura científica. Eprints <<http://www.eprints.org/>>, desenvolupat en el marc de l'Open Citation Project, dirigit per Stevan Harnad de la Universitat de Southampton és un exemple de software que ja és utilitzat per més de trenta institucions.

Marta López
Servei de Biblioteques i Documentació

Accés a nous continguts des del Web of Knowledge

La Fundació Española para la Ciencia y la Tecnología (FECYT) ha subscrit l'accés al Web of Knowledge (WOK), plataforma web de consulta de les bases de dades de l'Institute for Scientific Information (ISI) per a tota la comunitat científica de l'estat espanyol (universitats, centres del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, parcs científics i tecnològics, organismes ministerials i serveis de salut de les comunitats autònomes). El WOK inclou les següents bases de dades:

- **Web of Science.** Accés a les tres sèries dels Citation Index: Science (des del 1945), Social Science (des del 1956) i Arts & Humanities (des del 1975).
- **Journal Citation Reports.** Accés a les edicions: Science i Social Sciences, ambdues des del 1997.
- **Current Contents Connect.** Accés a les set sèries: Agriculture, Biology & Environmental Sciences, Social & Behavioral Sciences, Clinical Medicine, Life Sciences, Physical, Chemical & Earth Sciences, Engineering, Computing & Technology i Arts & Humanities, des del 1997.
- **ISI Proceedings.** Accés a les edicions: Science and Technology i Social

Sciences & Humanities, ambdues des del 1990.

- **ISI Essential Science Indicators,** accés als últims 10 anys.
- **Current Chemical Reactions,** des del 1986 i Index Chemicus, des del 1993.
- **Derwent Innovation Index.** Accés a les patents presentades a les oficines nacionals i internacionals des del 1980.

El WOK permet consultar simultàniament les diferents bases de dades

Durant els darrers anys, el Servei de Biblioteques ha estat subscriuint algunes de les bases de dades d'ISI més rellevants per a l'activitat docent i de recerca de la Universitat, entre elles, el Science Citation Index Expanded (1992), el Journal Citation Reports (1997), l'ISI Proceedings (deu anys) o el Current Contents Connect, però amb aquesta nova llicència, s'amplia el nombre de bases de dades accessibles.

<http://bibliotecna.upc.es/bbdades/>

Enquesta al personal docent i investigador (PDI) sobre l'ús de les biblioteques i sobre el grau de satisfacció

El Servei de Biblioteques i Documentació de la UPC ha realitzat, per primera vegada, una enquesta sobre l'ús de les biblioteques i el grau de satisfacció, adreçada exclusivament a tot el personal docent i investigador de la UPC.

L'objectiu d'aquesta enquesta és conèixer de primera mà el grau de satisfacció, coneixement i ús que el PDI de la UPC fa dels recursos i serveis que les biblioteques posen al seu abast.

De les 2.500 enquestes que es van fer arribar als departaments s'han rebut un total de 513 enquestes, xifra que suposa un 20,52% de respostes.

Totes les respostes s'estan analitzant i processant amb la intenció d'adaptar els recursos i serveis de les biblioteques a les necessitats d'aquest grup d'usuaris.

Amb el propòsit d'analitzar l'evolució de la satisfacció dels usuaris i avaluar les millores introduïdes des de les biblioteques, l'enquesta de satisfacció es realitzarà de manera periòdica.

El Servei de Biblioteques i Documentació vol aprofitar aquesta oportunitat per transmetre el seu agraïment a totes les persones que, amb la seva opinió, col·laboren en la millora dels serveis.

HO SABÍEU?

Tutorials d'aprenentatge a les Biblioteques UPC

Els canvis en l'ensenyament superior i la utilització de les noves tecnologies de la informació han impulsat que les biblioteques de la UPC hagin començat a treballar en l'elaboració de manuals d'aprenentatge a distància en el marc d'un projecte anomenat FIBU: Formació Intel·ligent a les Biblioteques de la UPC.

L'objectiu d'aquests nous materials és complementar la formació d'usuaris presencials que actualment s'imparteix a totes les biblioteques de la UPC i, d'aquesta manera, facilitar als usuaris no presencials l'aprenentatge de l'ús de les eines per cercar informació.

El primer d'aquests materials l'ha realitzat conjuntament la Unitat de Recursos per a l'Aprenentatge de Serveis Generals de Biblioteques i la Factoria de la

Biblioteca de l'EPSEVG, i explica com consultar el catàleg de les Biblioteques UPC i com localitzar col·leccions concretes a Bibliotècnica (la Biblioteca Digital de la UPC): llibres electrònics, revistes electròniques, bibliografia citada a les guies docents, etc.

A més d'ensenyar com es consulta el catàleg, aquest manual és una eina molt útil per conèixer les diverses vies d'accés als documents electrònics (llibres, revistes, etc.) i és una bona mostra dels productes destinats a la docència que es poden realitzar a les Factories.

Trobareu disponible aquest primer manual a:

http://bibliotecna.upc.es/tut_apren/1/

FEED
back

TEch té una periodicitat trimestral.

Aportacions i/o suggeriments:

Info.Biblioteques@upc.es

Redacció d'aquest número: Laia Alonso, Gemma García, Consol García, Marta López, Dolors Mas, Anna Rovira, Sílvia Sunyer.

Servei de Biblioteques i Documentació. UPC

Jordi Girona, 31 08034 Barcelona

Tel. 93 401 60 79